

Indisk dokumentärfilm **MINERALJAKTEN HAR S UPPRORET**

– Det finns fortfarande folk i Indien som inte har ”förstått” att kapitalismen har segrat över hela världen och styr allt. Därför gör de fortfarande motstånd.

Det säger Sanjay Kak, en av de mest kända dokumentärfilmarna i Indien.

Unga människor som flickan på bilden deltar i strider mot den indiska polisen. De som kallar sig naxaliterna/maoisterna är starka i Bastar-området. Det är ett område som lever här är över fyra miljoner människor.

Vi har tidigare en morgon lyckats få göra en kort intervju med honom i den lyxiga miljön på Mornington Hotel i centrala Stockholm. Nästa dag ska han resa hem igen.

Sanjay Kak är ursprungligen samhällsvetare, verksam i New Delhi. Han är här för att på Stockholms Universitet presentera sin nya film ”Red Ant Dream” – på svenska ungefär: ”Rödmyrnans dröm”. Det är en kvalitetsmässig dokumentärfilm på över två timmar med ett konstnärligt foto.

Det handlar om en av de största mark- och miljöstrider som pågår i världen idag. Vår intervju kretsar kring dessa händelser som är påfallande lite rapporterade i medierna här.

Omstritt område

Sanjay Kak har tidigare gjort filmer om stora miljöstrider och regionala konflikter i Indien; t ex om Narmadaflodens utbyggnad, om Kashmir – som han själv kommer ifrån – som är

ett omstritt område mellan Indien och Pakistan.

Den nya filmens tema är situationen i centrala och östra Indien. Mynigheter och bolag vill åt de enorma mineraltillgångarna där, bl a bauxit som man gör aluminium av.

I dessa områden lever adivasis, Indiens ursprungsfolk. Det handlar om stora folkgrupper. Miljoner människor kan ingå i ett enda av dessa folk, t ex gonderna.

re: SKAPAT

Gruvor, vatten, våld

Indiska regeringens trupper och väldet i mellersta Indien. Gondwoner.

De har alltid utnyttjat dessa skogklädda berg på ett uthålligt sätt, samlat växter, jagat, fiskat och haft enkla jordbruk.

Hur drabbas ursprungsfolken av omvärldens exploateringsförsök?

– De lever av skogarna. Till exempel är insamlingen av löv från tendruträdet en viktig försörjningskälla för många adivasis. Av dem görs *beedees*, de små hårt hopvirade indiska cigaretterna med mycket lite tobak i mit-

ten. Om gruvbolagen får komma in förstörs hela adivasis livsuppehälle. Därför motsätter de sig myndighetsingrepp av det slag som innebär att gruvor öppnas i deras områden, säger Sanjay Kak.

Baser på landsbygden

Parallellt med denna process har en maoistgerilla, naxaliterna, etablerat sig här. De kallas ibland naxaliter efter ett uppror i Västbegalen i byn Naxalbari på 1960-talet. De vill på klassiskt manér införa sitt nya samhällssystem i dessa områden. Tanken på sikt är att skapa baser på landsbygden för att kunna erövra städerna. Deras intressen sammanfaller tillfälligtvis med adivasis, och de vill också driva bort militären och polisen.

– Marxistiska väpnade upprorsgrupper har det funnits i Indien sedan 1942. Det är viktigt att ha ett historiskt perspektiv på sådana här fenomen

Som motåtgärd har de indiska myndigheterna upprättat strategiska- övervakade- byar och medborgargården där adivasis ingår. Efter en tid startades också en jakt på motståndet i skogarna baserad på ökad militär närvaro, kallad "Green Hunt". Allt för att driva ut gerillan. Gerillan svarade med spektakulära överfall på polisstationer och regeringskonvojer. Situationen är tidvis kaotisk och komplicerad, det är inte alla adivasis som stöder gerillan. Samtidigt står de med ryggen mot väggen och har inte många alternativ.

"Det är fråga om ett krig"

Sanjay Kak svarar även på de kritiska frågor vi ställer: kring vart våldet egentligen leder, hur drabbas kvinnor, barn och gamla.

Om gerillans närvaro bara blir en ursäkt för regeringens militär att gå in, vad är då vinnnet?

– Det är fråga om ett krig. Och då händer sådant här. Roten till det hela är att företagen och regeringen vill åt

mineralerna. Det är detta som skapar situationen.

– Adivasis ser maoistgerillan som ett skydd mot exploatering från centralmakten, dess militär och polis. En annan faktor är historien. Adivasis har gjort uppror många gånger förr. De kallar detta *bhumkal*, som bokstavligen betyder "Åska över slätten". Redan under det brittiska kolonialstyret och centralstyret senare. Det är möjligt att maoisterna skulle vilja ha gruvor om de satt vid makten. Men i nuläget sammanfaller gerillans intressen med ursprungsfolkens.

Kan naxaliterna vinna?

– Gerillasoldaterna är unga. De har parollen "Red flag on the Red Fort". Men de flesta av dem har aldrig varit utanför provinsen eller i Delhi. Det vet knappt var Red Fort, en historisk plats i Indien, ligger i Delhi.

Hur har maoistgerillan betett sig i dessa områden?

– De har visat hänsyn till adivasis kultur, men också påverkat situationen. De har till exempel startat en kvinnoorganisation med 90 000 medlemmar som varit mycket populär.

– Det finns en romantik kring adivasis kultur. Även jag själv romantiserar den.

Positivt bemötande

Vi frågar hur filmen tagits emot och hur myndigheterna reagerat.

– Den har blivit överraskande positivt mottagen överallt. Jag har visat den i England också för indier.

T o m Oxfordstudenter, som anses vara ganska konservativa gav den ett förvånansvärt positivt bemötande.

Har indiska myndigheter försökt stoppa den?

– Det har inte varit mycket av myndighetsingrepp. Sådant sker mera om man ger sig på ett visst företag. Då kan problemen bli större.

Till sist frågar vi hur han kunnat

uppehålla sig i de här områdena, de är ju hårt kontrollerade av polis och militär.

– Ja man kan ju inte ta sig dit på egen hand utan måste bli inbjuden. Jag var med på samma besök som den indiska författarinnan Arundhati Roy, som hon har beskrivit i artikeln "Walking With The Comrades". Jag var med som filmare och fotograf.

Intervju:
Henrik Persson
Ola Persson

Gruvor, vatten, våld

Vilka är adivasis?

Över 90 miljoner människor i dagens Indien tillhör de 460 folk och samhällen som kallas **adivasi**. De anses av en del forskare vara ättlingar till Indiens tidigaste befolkning, som började trängas undan av krigiska herdenomader mer än tvåtusen år f.Kr. Vissa adivasis kom senare att ingå ibland de så kallade oberörbara kasterna, **daliterna**. Andra drog sig undan i svårtillgängliga bergs- och skogsområden. "Adi" betyder ursprunglig och "vasi" invånare. Det är hindi och är inte dessa folkgruppers namn på sig själva. Det handlar om folk som **bhil** på 3,5 miljoner människor, via **bodos** och **nagas** i nordöstra Indien som kräver egna nationalstater, till **onges** som är ursprungsbefolkningen på Andamanöarna och utgör kanske bara några hundra personer. Adivasis talar 250 skilda språk. Några har egen skrift. Totalt 7,5 % av Indiens över 1,1 miljarder invånare räknas som adivasis. Läger man till daliterna handlar talar vi kanske om så mycket som 1/4 av Indiens befolkning.

Sanjay Kak har fått möjlighet att komma till de ursprungsfolksområden där den maoistiska gerillan i Indien opererar. Det handlar främst om centrala och östra Indien. Han har tidigare gjort dokumentärfilmer om stora kraftverksbyggen och gränskonflikter som den i Kashmir, som han själv kommer ifrån.

Foto: Apal Singh